

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОЛОГІЧНА ПАРАЗИТОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

освітньо-наукова програма Ветеринарна медицина
спеціальність 211 Ветеринарна медицина
галузь знань 21 Ветеринарна медицина
освітній ступінь доктор філософії

Розробник: Олег КРУЧИНЕНКО, професор кафедри, д. вет. н., доцент
Гарант: Сергій КУЛИНИЧ, професор кафедри, д. вет. н., професор

Полтава
2020 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Екологічна паразитологія
Назва структурного підрозділу	Кафедра паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> КРУЧИНЕНКО Олег, д. вет. н., доцент <i>Контакти:</i> ауд. 69. <i>e-mail:</i> parazitologia@pdaa.edu.ua <i>URL:</i> https://www.pdaa.edu.ua/people/kruchynenko-oleg-viktorovych
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Спеціальність	211 Ветеринарна медицина
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання із «Зоології», «Паразитології та інвазійних хвороб тварин»

Заплановані результати навчання:

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: ознайомити здобувачів вищої освіти з екологічною концепцією паразитизму, яка виявляється найбільш продуктивною у вирішенні багатьох теоретичних та практичних проблем пов'язаних з боротьбою та профілактикою паразитарних хвороб у ветеринарії.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти уявлення про паразитизм і поняття про паразитів як обов'язкових компонентів екосистем, що виконують в них регулюючу функцію; сформувані навички проведення досліджень об'єктів навколишнього середовища та визначення життєздатності яєць та личинок гельмінтів.

Компетентності:

– Загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, оволодіння сучасними знаннями для розуміння предметної області професійної діяльності.

2. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

– Фахові:

1. Здатність планувати і здійснювати комплексні оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у ветеринарній медицині і можуть бути опубліковані у наукових виданнях.

2. Здатність визначати перелік необхідних засобів та заходів для проведення наукових досліджень з метою отримання достовірних результатів.

Програмні результати навчання:

Глибоко розуміти методи паразитологічних досліджень об'єктів навколишнього середовища та використовувати їх на практиці.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Біологічне забруднення навколишнього середовища яйцями й личинками гельмінтів та його екологічні наслідки.

В даній темі розглядаються питання: вступ в предмет поняття навколишнє середовище, елементи навколишнього середовища та біологічні агенти, екологічні, епізоотологічні та епідеміологічні особливості збудників гельмінтозів; шляхи виділення яєць і личинок гельмінтів із організму дефінітивних хазяїв; джерела, шляхи поширення та фактори забруднення довкілля яйцями і личинками гельмінтів.

Біологічне забруднення об'єктів навколишнього середовища яйцями та личинками гельмінтів є однією із складових частин екологічної проблеми. Спостереження за станом довкілля шляхом гельмінтологічного дослідження об'єктів, забруднених інвазійними елементами, дає можливість визначити фактори передачі інвазії тваринам та людині. Крім того, практичний досвід показує, що такі дослідження дають можливість своєчасно і правильно діагностувати та прогнозувати спалахи інвазійних хвороб. Такий методологічний підхід в екологічному обґрунтуванні діагнозу і прогнозу інвазійних хвороб має важливе значення при розробці і проведенні лікувально-профілактичних заходів та недопущенні забруднення об'єктів довкілля яйцями і личинками гельмінтів.

Гельмінти, як паразитичні організми, в процесі життєдіяльності знаходяться у взаємодії з навколишнім середовищем, що і визначає їх екологічне положення. Шляхи виділення зародкових елементів гельмінтів із організму тварин чи людини є різними. Джерелами біологічного забруднення навколишнього середовища є хворі тварини або люди та паразитоносії, які виділяють яйця і личинки гельмінтів із організму різними шляхами.

Тема 2. Епізоотологічні ситуація щодо гельмінтозів та шляхи її вивчення.

Тема розкриває питання: аналіз статистичної ветеринарної звітності; клініко-епізоотологічне обстеження тварин на гельмінтози та гельмінтологічне обстеження випасних угідь, тваринницьких приміщень, території ферм та населених пунктів.

Вивчення гельмінтозної ситуації проводиться шляхом аналізу і узагальнення матеріалів ветеринарної звітності господарств (незалежно від форм власності) районних, міських, головних управлінь і лабораторій державної ветеринарної медицини, Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи і Державного комітету ветеринарної медицини.

Тема 3. Фактори, що впливають на ефективність гельмінтологічних досліджень.

В даній темі розкрито питання про фактори, що впливають на ефективність досліджень в гельмінтології. Гельмінтологічні обстеження тварин, людей та навколишнього середовища дають можливість, в першу чергу, виявити джерела, шляхи поширення та фактори передачі інвазії. За результатами цих досліджень визначають також показники екстенсивності та інтенсивності гельмінтозної інвазії.

Тема 4. Раціональні строки гельмінтологічних досліджень тварин.

Тема розкриває питання раціональних строків гельмінтологічних досліджень тварин. Їх визначають біологією збудників гельмінтозів та епізоотологічними особливостями самих гельмінтів. Одні й ті ж гельмінтози в природно-кліматичних зонах України мають різний епізоотичний прояв.

Тема 5. Гельмінтологічні методи досліджень об'єктів довкілля.

Дана тема включає наступні питання: обладнання та матеріали для гельмінтологічних досліджень; приготування флотаційних розчинів та мікроскопія препаратів. В залежності від цільового призначення гельмінтологічні дослідження тварин поділяються на: гельмінтоскопічні методи (*helmins* - гельмінт, *skoreo* - дивлюся), направлені на виявлення гельмінтів або їх члеників чи фрагментів: копроскопічні (*kepros* - фекалії, гній, *skoreo* - дивлюся) об'єднують методи дослідження, за допомогою яких виявляються яйця гельмінтів: копроовоскопічні (*ovum* - яйце, *skoreo* - дивлюся), забезпечують виявлення личинок гельмінтів у фекаліях тварин: копроларвоскопічні (*larva* - личинка, *skoreo* - дивлюся), у крові - гемоларвоскопічні, у шкірі - дермоларвоскопічні.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:
робоча навчальна програма, презентації.

Нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Опитування лекцій-дискусій	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Виконання завдань самостійної роботи (опитування)	Написання тез доповідей та виступ	Разом
Тема 1. Біологічне забруднення навколишнього середовища яйцями й личинками гельмінтів та його екологічні наслідки.	4	4	7		15
Тема 2. Епізоотологічні ситуація щодо гельмінтозів та шляхи її вивчення.	4	4	7		15
Тема 3. Фактори, що впливають на ефективність гельмінтологічних досліджень.	2	4	7		13
Тема 4. Рациональні строки гельмінтологічних досліджень тварин.	2	6	7		15
Тема 5. Гельмінтологічні методи досліджень об'єктів довкілля.	4	6	7		17
Разом	16	24	35	25	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного та підсумкового контролю успішності здобувачів вищої освіти

Форми оцінювання	Здатність здобувача
3-й семестр (залік)	
опитування	Нараховується 10 балів, що відповідає достатньому рівню, за умови опанування ЗВО мінімальних програмних результатів навчання
	Нараховується 16 балів, що відповідає максимуму (ЗВО опанував та показав повний обсяг програмних результатів навчання).
виконання завдань лабораторної роботи	Нараховується 15 балів, що відповідає достатньому рівню, за умови опанування та узагальнення ЗВО мінімального виконання завдань роботи, що частково забезпечують програмні результати навчання.
	Нараховується 24 балів, що відповідає максимуму (ЗВО узагальнив та обґрунтував повний обсяг навичок, опанував завдання лабораторних робіт, які забезпечують передбачені програмні результати навчання).
виконання самостійної роботи	Нараховується 21 бал, що відповідає достатньому рівню, за умови, що ЗВО опанував тему самостійної роботи, які частково забезпечують програмні результати навчання.
	Нараховується 35 балів, що відповідає максимуму (опанував тему самостійної роботи й показав ґрунтовні відповіді, які забезпечують програмні результати навчання).
Написання тез доповідей та виступ	Нараховується 15 балів, що відповідає достатньому рівню, за умови, що ЗВО опанував теоретичний матеріал і відтворив його значну частину за програмними результатами навчання.
	Нараховується 25 балів, що відповідає максимуму (ЗВО узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за програмними результатами навчання).

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
Глибоко розуміти методи паразитологічних досліджень об'єктів навколишнього середовища та використовувати їх на практиці	1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: За джерелом знань: Словесні методи (лекція, бесіда). Наочні методи (ілюстрування, демонстрування). Практичні методи (лабораторні роботи). За логікою (узагальнення, конкретизація). За мисленням: Творчий: створення нового, оригінального. Дослідницький: студенти виконують пошукові дії. За ступенем керівництва: методи самостійної роботи вдома (завдання самостійної роботи)	Методи усного контролю (дискусія по темі лекції). Методи письмового контролю (виконання завдань із самостійної роботи). Методи лабораторно-практичного контролю (виконання завдань на лабораторних роботах)

Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Дахно І. С., Дахно Ю. І. Екологічна гельмінтологія: навчальний посібник. Суми: Видавництво «Козацький вал», 2010. 220 с.

Допоміжна

2. Романенко Н. А., Падченко І. К., Чебыше Н. В. Санитарная паразитология. М.: Медицина, 2000. 320 с.

3. 12. Kruchynenko O. V., Mykhailiutenko S. M., Klymenko O. S., Kanivets N. S., Korchan L. M. Morphological Characteristics of *Dicrocoelium dendriticum* (Digenea, Dicrocoeliidae), Parasitizing Three Host Species in the Central Regions of Ukraine. *Zoodiversity*. 2020. № 54 (5). <https://doi.org/10.15407/zoo2020.05.403>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.pdaa.edu.ua/content/visnyk-poltavskoyi-derzhavnoyi-agrarnoyi-akademiyi> - Вісник Полтавської державної аграрної академії.

2. <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Veterenarna>- Український часопис ветеринарних наук.

3. <http://aminbiol.com.ua/index.php/arkhiv> - Біологія тварин науковий журнал.

4. <http://www.scivp.lviv.ua/uk/pro-nas/vydavnycha-dijalnist/2015-04-08-18-39-27.html> - Науково-технічний бюлетень ДНДКІ.

5. <http://lvet.com.ua/> - Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарно-ї медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького

6. <http://nvvm.btsau.edu.ua/>- Науковий вісник ветеринарної медицини.

7. <http://www.vsavm.by/otdely/redakcionno-izdatelskij-otdel/sborniki-trudov-nauchno-prakticheskix-konferencij-uo-vgavm/> - Сборники трудов научно-практических конференций УО ВГАВМ.

8. <http://ojs.hdzva.edu.ua/index.php/journal/index> - Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування.

9. <https://bulletin-biosafety.com/index.php/journal>- Theoretical and Applied Veterinary Medicine.

10. <https://sciencehorizon.com.ua/uk/journals/7-92-2020> - Наукові горизонти.

11. <http://www.izan.kiev.ua/ussp/conf.htm> - Наукове товариство паразитологів.

12. <http://ojs.akademperiodyka.org.ua/index.php/Zoodiversity>- Науковий журнал Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена.